

Mål och mått

Att mäta biblioteksverksamhet. Ett projekt för bibliotek i Västra Götalandsregionen. Projektledning Förvaltningen för kulturutveckling/Regionbibliotek Västra Götaland. Projektperiod 2006–2008.

Bengt Källgren

Paper presenterat vid konferensen

Mötesplats inför framtiden

ARBETSLIV • UTBILDNING • FORSKNING

15–16 oktober 2008 i Borås

BORÅS STAD

Stadsbiblioteket

HÖGSKOLAN I BORÅS
Institutionen Bibliotekshögskolan

Inledning

Regionbiblioteket startade för några år sedan ett metodutvecklingsprojekt kallat, **Mål och mått**, där fem bibliotek i Västra Götaland deltar; Mark, Kungälv, Borås, Göteborg och Trollhättan.

Syftet med projektet är att pröva nya mått för verksamheten som sedan kan användas framåt hos de deltagande biblioteken och som kan utgöra modell för andra bibliotek.

Utlåningsciffror får ständig uppmärksamhet i pressen. Men hög utlåning är inte detsamma som bra bibliotek. Det är viktigt att visa att biblioteken gör annat än att låna ut böcker. För att beskriva bibliotekets betydelse för lokala beslutsfattare och personal behövs nya verktyg hittas som mäter aktiviteten på biblioteken. Projektdeltagarna håller därför på att utveckla nya mått och prövar sig fram för att hitta de bästa indikatorerna och sätten att mäta på.

Niels Ole Pors vid Danmarks Biblioteksskole arbetar med ett projekt som handlar om hur bibliotek kan mäta sin kvalitet. I sin rapport ”Strategi, vaerdi och kvalitet” föreslår Niels Ole Pors fem områden (perspektiv) som alla bibliotek kan mäta med hjälp av indikatorer som han också föreslår.

Fem perspektiv

- **Informationsresurser** hur medier och digitala resurser köps och utnyttjas
- **Innovation och lärande** såsom trivsel, utvecklingsprojekt, kompetensutveckling i den egna organisationen
- **Processer** effektivitet i bibliotekets arbete
- **Brukare** deras andel av befolkningen och brukartillfredsställelse
- **Ekonomi och värde** med värde menas medborgarnas uppfattning om bibliotekets värde (legitimitet).

Om många bibliotek mäter samma saker underlättar det naturligtvis för biblioteken att jämföra sig med varandra. Men Niels Ole Pors pekar också ut tre olika profiler där biblioteken kan välja att koncentrera sin verksamhet och samtidigt mäta hur väl man lyckas med verksamheten inom den valda profilen. Deltagarna i Mål och måttprojektet är speciellt intresserade av följande profileringar:

- **Centrum för lärande** stöd till formell utbildning och livslångt lärande
- **Kulturcentrum och mötesplats** stöd till kulturella upplevelser och aktiviteter. Socialt rum, gemenskap och integration.
- **Informations- företags- och innovationscenter** informationsförsörjning till allmänhet och näringsliv, stöd till innovativa processer, hälsoinformation, konsumentupplysning med mera.
- **Läslust och läsfrämjande arbete** (profilen finns inte med i Niels Ole Pors rapport)

Meningen är att de fem projektbiblioteken ska välja den profilering som passar bäst i den egna kommunen och pröva att mäta faktorer som är mest relevanta i förhållande till profilen.

Syftet med projektet är inte att det ska råda någon bred konsensus om vilka kriterier man ska välja i hela Sverige. Lokala förutsättningar i kommunen styr vad som är relevant att mäta i respektive bibliotek. Det är den egna verksamheten, den lokala nivån som är det viktigaste. Att biblioteket jämförs med sig självt och anpassar kriterierna efter sina lokala förhållanden.

Mått

De deltagande biblioteken har alla det gemensamma mätområdet *informationsresurser*. Därutöver har varje bibliotek *ett enskilt mätområde*.

Informationsresurser

Som underlag för analys av informationsresurserna ska de fyra biblioteken under 2007 och 2008 ta fram uppgifter från sina bibliotek som belyser följande områden:

1. Lån från HB 2007
2. Lån totalt på kommunens samtliga bibliotek
3. Dessa siffror matchade mot kommunens befolkningsstruktur uppdelad i åldersgrupper och etnicitet.

Enskilda mått

1. **Mark** arbetar med kvalitetskriterier för läsfrämjande arbete samt informationsresurser.
2. **Borås** arbetar också med läsfrämjande kvalitetsmått och tar fram måtten tillsammans med Bibliotekshögskolan i Borås. (Borås + BHS har beviljats medel från Kulturrådet för att arbeta fram en modell för utvärdering av läsfrämjande arbete). Borås arbetar också med informationsresurser + Processer.
3. **Trollhättan** arbetar med informationsresurser + bibliotekets roll som lärcenter. Man kommer att mäta hur biblioteket ökar sina inköp av studierelaterad litteratur samt om brukarnas nöjdhet ökar med dessa åtgärder.
4. **Kungälv** arbetar med informationsresurser + bibliotekets roll som lärcenter. Man vill arbeta fram kvalitetskriterier inom vissa områden knutna till de profilområden som finns i den gymnasieskola som man är samlokaliserad med. Vårdprogrammet och ev. annat program kommer att vara utgångspunkt.
5. **Göteborg** mäter kvalitetsförändringar i den utländska litteraturen över tid och mellan språk. I vilken mån köps rätt litteratur in i förhållande till hur omvärlden ser ut? Göteborg fokuserar på ett delområde och dokumenterar hur utlånen kan öka inom det specifika delområdet. Mätningen görs utifrån en kvot mellan köp och lån och man inriktar sig på förändringar inom 4 språk.

Projektskiss

Nedanstående punkter visar de olika stegen i projektet. Under 2008 mäter biblioteken enligt de kriterier som överenskommits. I Borås, Mark och Trollhättan pågår mätningar medan

Kungälv haft svårigheter pga datasystemets begränsningar. Göteborg kom in senare i processen och befinner sig därför på punkt 2.

1. Syfte - visa kompletterande resultat relaterade till verksamhetens mål och uppdrag.
2. Val av mätområden
 - gemensamma (informationsresurser)
 - enskilda (ex. läsfrämjande)
3. Att mäta – pågående mätprocess under 2007/2008
4. Analys av mätresultatet – bedömning av vilka mått som har relevans för det valda mätområdet.
5. Standard för mätområdet – sammanställning av kompletterande mått för biblioteksverksamhet
6. Spridning – konferens, seminarium, publicering i Framsteget

Projektgrupp

Bengt Källgren, projektansvarig, t f länsbibliotekarie och verksamhetschef, Regionbibliotek Västra Götaland, Göteborg

Tel: 031-705 16 83

Bengt.kallgren@vgregion.se

Greg Church, bibliotekschef, Trollhättans stadsbibliotek, Trollhättan

Tel: 0520-49 76 62

greg.church@kub.trollhattan.se

Katrin Glimstedt, bibliotekschef Kungälv's stadsbibliotek, Kungälv

Tel: 0303-238226

katrin.glimstedt@kungalv.se

Margareta Hanning, bibliotekarie, Marks bibliotek, Kinna

Tel: 0320 21 70 91

margareta.hanning@mark.se

Britt-Inger Lindqvist, bibliotekschef, Borås stadsbibliotek, Borås

Tel: 033-35 76 18

britt-inger.lindqvist@boras.se

Lisbeth Stenberg, bibliotekarie Göteborgs stadsbibliotek

Tel: 031- 368 33 92

lisbeth.stenberg@kultur.goteborg.se

Ann-Christine Brunnström, bibliotekarie Göteborgs stadsbibliotek

ann-christine.brunnstrom@kultur.goteborg.se

Litteratur

Niels Ole Pors: Strategi, vaerdi og kvalitet. Köbenhavn 2007.